

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

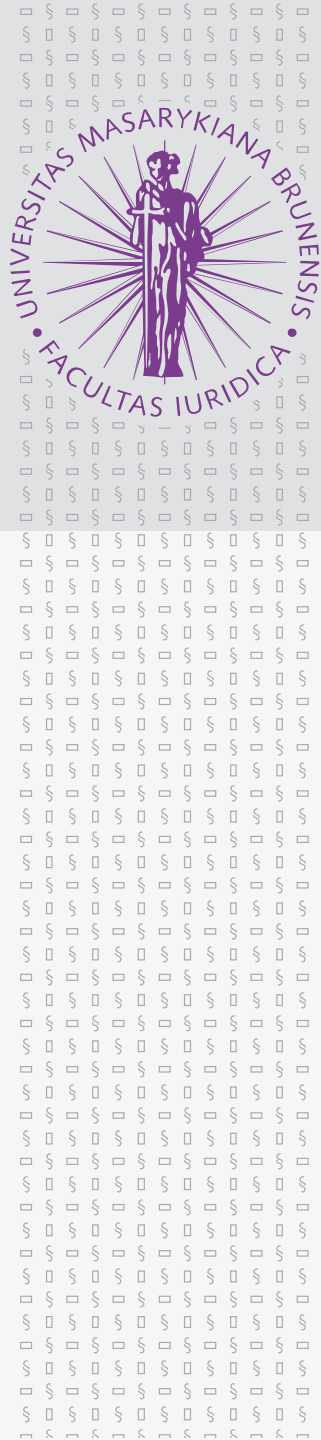
Správa daní

Finanční právo I / 2.sem

Damian Czudek

damian@czudek.cz,

damian.czudek@law.muni.cz

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Obsah semináře

Zápatí prezentace

- Změny ve správě daní
- Pojem správy daní, právní úprava, vztah DŘ k dalším předpisům,
- Předmět a základní zásady správy daní
- Subjekty správy daní

Zásadní změna v českém daňovém procesu

- Nový zákon upravující správu daní
- Zákon č. 280/2009 Sb., Daňový řád
- Účinnost - 1. ledna 2011
- Nahradil dříve platný zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

Základní cíle a přínosy Daňového řádu

- vytvoření systematicky uspořádaného a přehledného textu, který umožní snadnou a přehlednou orientaci - krátké paragrafy v souladu s legislativními pravidly vlády
- vymezení a upřesnění použitých pojmů a jejich vazeb v jednotlivých institutech,
- rozšíření základních interpretačních zásad uplatňujících se při správě daní v souladu s ústavním pořádkem, judikaturou a s reflexí obecných zásad činnosti správních orgánů obsažených ve správním řádu, při současném zachování zásad typických pro berní právo,
- zkvalitnění výkonu daňové administrativy a podpora klientského přístupu při jednání s daňovými subjekty,

Základní cíle a přínosy Daňového řádu

- širší míra zapojení výpočetní techniky v návaznosti na projekt jednotné elektronické komunikace (e-government),
- nová úprava doručování korespondující s obdobnými instrumenty v jiných procesních řádech tak, aby postavení adresáta bylo totožné a zamezilo se možným obstrukcím a vyhýbání se doručení,
- změnu v systému opravných a dozorčích prostředků, kde se rozšířil specificky daňový postup umožňující podání dodatečných daňových tvrzení na nižší daň na úkor obnovy řízení,
- jednoznačné nastavení lhůty pro stanovení daně, která ohraničuje prostor, do kdy lze zvyšovat i snižovat daňovou povinnost,

Základní cíle a přínosy Daňového řádu

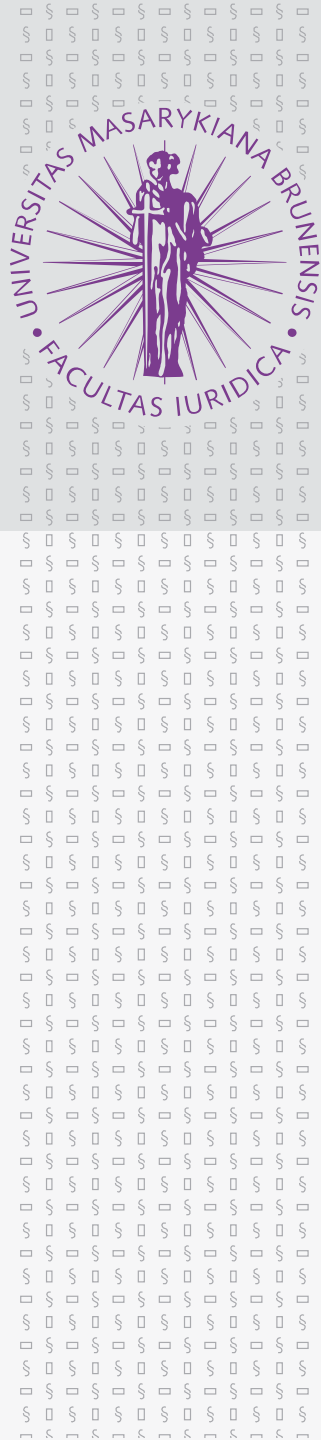
- zavedení jednoznačných pravidel pro možnost opakování daňové kontroly;
- zavedení transparentních pravidel pro vedení spisu a nahlížení do něj, které přispěje ke zkvalitnění kontaktů mezi správci daně a veřejností a usnadní orientaci daňového subjektu ve spisovém materiálu.

Úprava správy daní

- Daňový řád (zákon č. 280/2009 Sb.)
  - Subsidiární povaha DŘ
  - Speciální úprava - „daňové“ zákony
    - Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
    - Zákon č. 235/2004 Sb., o DPH
    - Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční
    - Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí
    - Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních
    - Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů
    - Zákonné opatření č. 340/2013 Sb. - daň z nabytí nemovitých věcí
- + další zákony upravující daně ve smyslu zkratky daň dle DŘ a obsahující procesněprávní úpravu

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Správa daní

Zápatí prezentace

Subsidiární použití předpisů o obecném správním řízení

- § 262 DŘ - „při správě daní se správní řád nepoužije“
- § 177 SŘ - „Základní zásady činnosti správních orgánů uvedené v § 2 až 8 se použijí při výkonu veřejné správy i v případech, kdy zvláštní zákon stanoví, že se správní řád nepoužije, ale sám úpravu odpovídající těmto zásadám neobsahuje. “

■ **Zásadně nelze !**

Pojetí správy daně

■ Organizační

- Soustava orgánů, které vykonávají správu daní (tzv. „správci daně“)
- Orgány veřejné moci, kterým zákon svěřil do kompetence správu daně

■ Funkční

- Rozdělení do etap procesu výkonu správy daně
- Registrace + vyměření + inkasní správa

Definice správy daní

- Jeden z dílů veřejné správy
- Obecně se tím rozumí správa veřejných záležitostí realizovaná jako projev výkonné moci ve státě
- Správa daní je účelový správní proces (*postup*) k zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady
- Pojem širší než daňové řízení
- Veškerá činnost (funkční pojetí) správce daně při péči o příslušnou daň, jež se děje v rámci právem regulovaných i neregulovaných procesních postupů
- Zvláštní díl veřejné správy - od ostatních částí VS ji odlišuje její předmět = daň

Vztah řízení a správy

- Správa daní
- Postupy
- Řízení
- Daňové řízení

- Daňový proces

Definice správy daní

- Správa daní je účelový správní proces (*postup*) k zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady
- §1 odst. 2 DŘ

- Cíl: zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady !!!

Definice daňového procesu

- Širší pojem než správa daní
- Překračuje rámec DŘ
- Zahrnuje postupy účastníků všech daňových vztahů (např. postupy v rámci vztahu poplatník X plátce v rámci jedné daně a nikoli jen vztahu poplatníka a správce daně)

Definice postupu

- Zákon přímo neobsahuje
- Můžeme dovodit - postup je obecné označení pro veškeré úkony a soubory úkonů (tvořící postupy a řízení) které jsou činěny v rámci správy daní, a to primárně správcem daně (za součinnosti osob zúčastněných na řízení, které k tomu zavazuje zákon nebo správce)

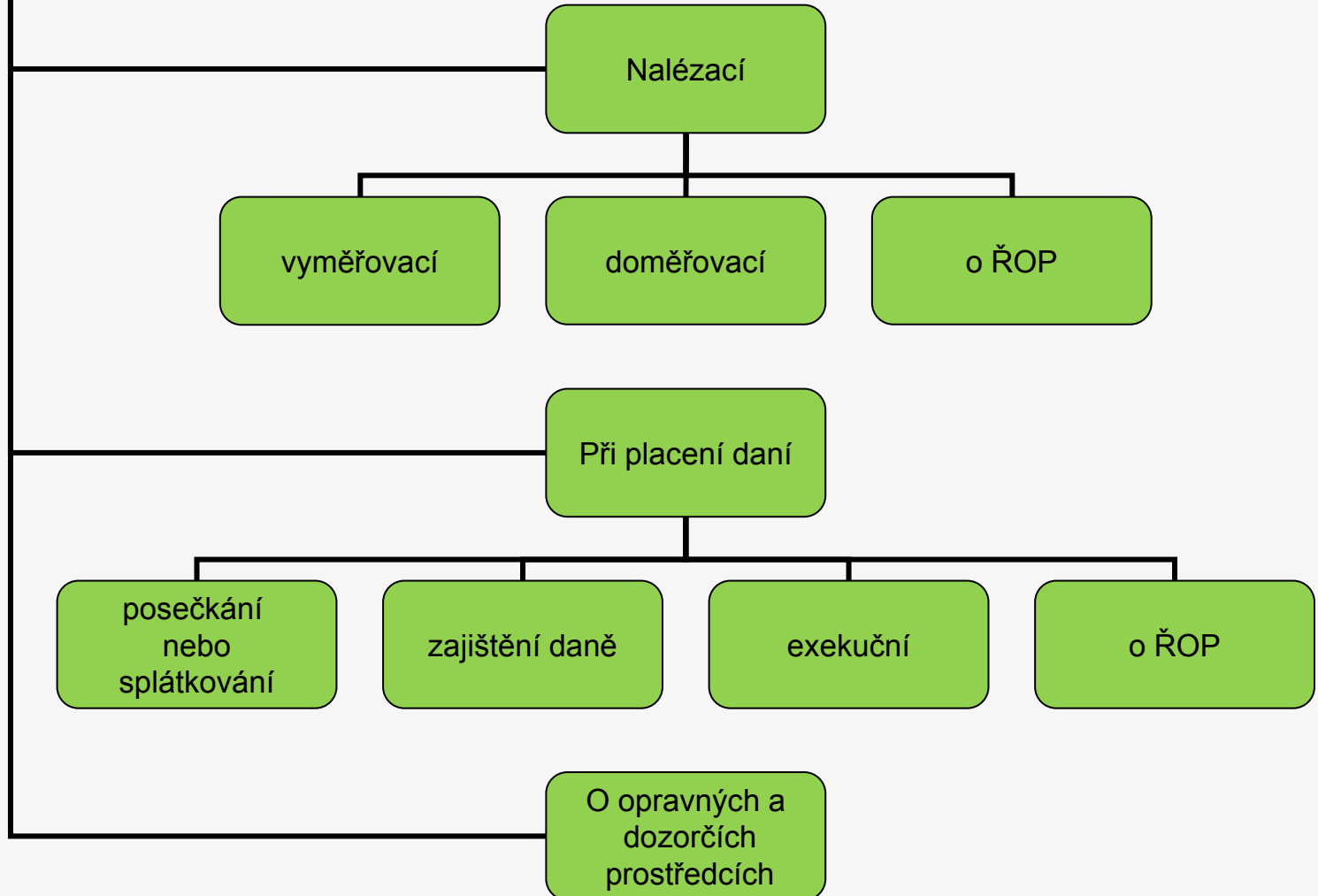

Daňové řízení podle DŘ

- Nově koncipován jako do jisté míry kontinuální proces
- Zahájen vznikem daňové povinnosti
- Skončení řízení: splnění nebo zánik daňové povinnosti
- (úhrada, uplynutí lhůty pro stanovení daně)

- Účel: správné zjištění a stanovení daně a zabezpečení její úhrady
- Posouzení daně: k zdaňovacímu období, k jednotlivým skutečnostem
- Dílčí daňová řízení →

Dílčí daňová řízení

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Konstrukce Daňového řádu

Zápatí prezentace

Konstrukce DŘ

- 266 paragrafů (38 861 slov)
- šest částí
  1. ÚVODNÍ USTANOVENÍ §§ 1-9
  2. OBECNÁ ČÁST O SPRÁVĚ DANÍ §§ 10-124
  3. ZVLÁŠTNÍ ČÁST O SPRÁVĚ DANÍ §§ 125-245
  4. NÁSLEDKY PORUŠENÍ POVINNOSTÍ PŘI SPRÁVĚ DANÍ §§ 246-254
  5. USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, ZMOCŇOVACÍ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ §§ 255-265
  6. ÚČINNOST § 266
- Obsahuje jak procesní normy, tak i normy hmotněprávní

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Předmět správy daní

Zápatí prezentace

Předmět správy daní - §2 DŘ

■ „Daň“

- - příjem veřejného rozpočtu
- - snížení příjmu veřejného rozpočtu, *vrátka*

■ *Daň je peněžité plnění:*

- a) Daň, clo, poplatek*
- b) Použití DŘ (pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle DŘ)*
- c) V rámci dělené správy*
- d) Daňový odpočet, daňová ztráta, příslušenství daně*

Příslušenstvím daně se rozumějí úroky, penále, pokuty a náklady řízení. První tři vyjmenované sledují osud daně.

Daň

- **Sensu stricto**
- **Sensu largo** - Ve smyslu zkratky daň dle DŘ (brněnská škola - berně)
- **Daň superlargo** - soc. pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, zdravotní pojištění?? - OECD (Složená daňová kvóta)

Doktrinální definice - *daň jako povinnou, zákonem předem stanovenou částku, kterou se více méně pravidelně odčerpává na nenávratném principu část nominálního důchodu ekonomického subjektu ve prospěch veřejného peněžního fondu.*

- NULLUM TRIBUTUM SINE LEGE
- Čl. 11 odst. 5 Listiny,

Veřejný rozpočet

- Státní rozpočet, státní finanční aktiva nebo rezervní fond organizační složky státu
- Rozpočet ÚSC
- Rozpočet SF nebo NF
- Rozpočet Evropské unie
- Rozpočet, o kterém to stanoví zákon

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Základní zásady správy daní

Zápatí prezentace

Základní zásady správy daní (1)

1. Zásada legality (§5/1)

Správce daně postupuje při správě daní v souladu se zákony a jinými právními předpisy

2. Zásada legitimacy (§5/2)

Správce daně uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena

3. Zásada proporcionality (přiměřenosti) - (§5/3)

Správce daně používá při vyžadování plnění povinností daňových subjektů jen takové prostředky, které je nejméně zatěžují při dosažení cíle správy daní

Základní zásady správy daní (2)

4. Zásada rovnosti (§6/1)

Osoby zúčastněné na správě daní mají rovná procesní práva a povinnosti

5. Zásada spolupráce (§6/2)

Osoby zúčastněné na správě daní a správce daně vzájemně spolupracují

6. Zásada poučení (§6/3)

Správce daně v souvislosti se svým úkonem poskytne osobám zúčastněným na správě daní přiměřené poučení o jejich právech a povinnostech

7. Zásada vstřícnosti a zdvořilosti (§6/4)

Správce daně podle možností vychází osobám zúčastněným na správě daní vstříc. Úřední osoby jsou povinny vyvarovat se při správě daní nezdvořilosti.

Základní zásady správy daní (3)

8. Zásada včasnosti (7/1)

Správce daně postupuje bez zbytečných průtahů

9. Zásada hospodárnosti (7/2)

Správce daně postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady

10. Zásada volného hodnocení důkazů (8/1)

Správce daně při dokazování hodnotí důkazy podle své úvahy. Správce daně posuzuje každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom přihlíží ke všemu, co při správě daní vyšlo najevo

11. Zásada legitimního očekávání (8/2)

Správce daně dbá na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly

Základní zásady správy daní (4)

12. Zásada materiální pravdy (§8/3)

Správce daně vychází ze skutečného obsahu právního úkonu nebo jiné skutečnosti rozhodné pro správu daní

13. Zásada neveřejnosti (§9/1)

Správa daní je neveřejná

14. Zásada mlčenlivosti (§9/1)

Osoby zúčastněné na správě daní a úřední osoby jsou povinny zachovávat mlčenlivost za podmínek stanovených zákonem o tom, co se v souvislosti se správou daně dozvěděly

15. Zásada inkviziční (§9/2)

Správce daně soustavně zjišťuje předpoklady pro vznik nebo trvání povinností osob zúčastněných na správě daní a činí nezbytné úkony, aby tyto povinnosti byly splněny

Základní zásady správy daní (5)

16. Zásada ochrany dat (9/3)

Správce daně může shromažďovat osobní údaje a jiné údaje, jsou-li potřebné pro správu daní, a to jen v rozsahu, který je nezbytný pro dosažení cíle správy daní

JINÉ:

- Princip autonomie autoaplikace
- Princip daňové povinnosti
- Princip daňového tvrzení
- Princip časového souladu
- Princip jednacího jazyka

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Subjekty správy daní

Zápatí prezentace

Subjekty správy daní (1)

- Správce daně - orgán veřejné moci, kterému byla svěřena působnost ve správě daní
- Správcem daně může být:
  - Ministerstvo financí ČR
  - Orgány finanční správy ČR
  - Orgány celní správy ČR (SD, EKOD, DPH při dovozu a vývozu) viz. www.celnisprava.cz
  - Jiné správní úřady
  - Obce a obecní úřady
  - Soudy

Subjekty správy daní (2)

- Úřední osoba - vykonavatel působnosti správce daně (zaměstnanec, osoba oprávněná k výkonu SD na základě zákona)
- Správce daně vykonává svou pravomoc prostřednictvím úředních osob
- ÚO se prokazuje služebním průkazem

Osoby zúčastněné na správě daní (1)

- Daňový subjekt:
  - Poplatník
  - Plátce
  - Osoba ustanovená (suplující daňový subjekt)
    - Správce dědictví
    - Insolvenční správce
    - Má stejná práva a povinnosti jako daňový subjekt
- Plátcova pokladna
  - Organizační jednotka plátce
  - Místní příslušnost podle sídla pokladny
  - Vykonává práva a povinnosti plátce

Osoby zúčastněné na správě daní (2)

- Třetí osoby
  - osoba jiná než daňový subjekt s právy a povinnostmi ve správě daní; dotčená osoba
- Zástupce osoby zúčastněné
  - Zákonný zástupce
  - Ustanovený zástupce
  - Zmocněnec
  - Společný zmocněnec
  - Společný zástupce

Osoby zúčastněné na správě daní (3)

- Ustanovený zástupce
  - Ustanoven správcem daně FO, která nemá plnou procesní způsobilost, PO, která nemá osobu způsobilou jednat jejím jménem
- Zmocněnec
  - Zvolen osobou zúčastněnou na správě daní na základě plné moci
- Odborný konzultant
  - Může si ho přizvat daňový subjekt nebo jeho zástupce

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Správce daně - pravomoc a příslušnost

Zápatí prezentace

Správce daně (1)

■ Pravomoc (§11)

- Vede daňová řízení a jiná řízení podle daňového zákona
  - Provádí vyhledávací činnost (registrace na žádost nebo z úřední moci)
  - Kontroluje plnění povinností osob zúčastněných na správě daní
  - Vyzývá ke splnění povinností
  - Zabezpečuje placení daní
- *Pro tyto účely zřizuje a vede registry a evidenci daňových subjektů a jejich daňových povinností*

Správce daně (2)

- **Věcná příslušnost**
  - **Nám stanoví, který konkrétní druh správce daně je oprávněn vykonávat správu daní ve věci konkrétní daně**
  - Správcem daně je ten orgán veřejné moci, který je za správce konkrétní daně určen
  - FS ČR - většina daní
  - Orgány celní správy ČR - DHP, spotřební daně, energetické daně
  - Soudy - soudní poplatky
  - Správní poplatky - orgány státní správy
  - Místní poplatky - obce

Správce daně (3)

■ Místní příslušnost (§13)

- Určuje, který věcně příslušný správce daně bude vykonávat správu konkrétní daně u konkrétního subjektu
- Obecně upravena v DŘ, zvláštní úprava v daňových zákonech
- U PO podle sídla (zapsané v rejstříku nebo skutečné sídlo, pokud se do rejstříku nezapisuje)
- u FO podle místa pobytu (trvalý pobyt, převážně zdržuje)
- Nemovitost - správce daně, v jehož obvodu územní působnosti se nemovitost nachází

Místní příslušnost (1)

■ Aktivní kolize (§14)

- *Je-li v téže věci místně příslušných několik správců daně, řízení provede ten z nich, u kterého bylo řízení zahájeno nejdříve, pokud se místně příslušní správci daně nedohodnou jinak*

■ Exteritorialita (§15)

- *Možnost provést potřebný úkon i mimo svůj obvod územní působnosti, pokud se týká daňového subjektu, ke správě jehož daní je správce daně místně příslušný*

■ Dožádání (§17)

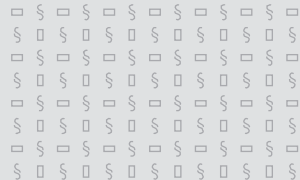
- *Možnost požádat jiného věcně příslušného správce daně o provedení úkonů nebo dílčích řízení či jiných postupů, které by sám mohl provést jen s obtížemi nebo s vynaložením neúčelných nákladů, anebo vůbec*

Místní příslušnost (2)

■ Delegation (§18)

- *Přenesení místní příslušnosti na jiného věcně příslušného správce daně*
- *Rozhoduje nejblíže společně nadřízený správce daně*
- *Na žádost daňového subjektu, z podnětu správce daně*
- *Kdy? Pokud to je účelné, potřebné mimořádně odborné znalosti*
- *Možnost odvolání, ale zde správní poplatek 600, . Kč, odkladný účinek*

Místní příslušnost (3)

■ Atrakce (§19)

- *Převzetí věci nadřízeným správcem daně z důvodů:*
  - *Potřeby mimořádných odborných znalostí*
  - *Ochrany před nečinností*
  - *Zásadního dopadu i do řízení s jinými daňovými subjekty*

- *Odvolání od A a C má odkladný účinek*

Změna místní příslušnosti

- Nutno bezodkladně postoupit daňový spis a výpis z osobního daňového účtu
- Změna místní příslušnosti nenastane do doby, než bude postoupen nově příslušnému správci daně spis

MASARYK UNIVERSITY FACULTY OF LAW

Děkuji za pozornost